

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО
ПРАВА: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

29 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

Сморода П.О., Сімакова С.І. Проблеми доказування корупційних правопорушень в Україні.....	87
Старікова С.О., Настіна О.І. Самовільне зайняття земельної ділянки: правові наслідки та шляхи вирішення проблеми.....	89
Гроза В.С., Мельник В.О. Правове регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів агробізнесу.....	90
Кармазіна Л.С., Настіна О.І. Проблеми використання земель, що опинилися під тимчасовою окупацією.....	92
Когутенко Д.В., Настіна О.І. Право спільної власності на землю: юридичний зміст та практика застосування.....	94
Катаєв Я.Д., Мельник В.О. Правові аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу України в умовах воєнних викликів.....	95
Нестеренко Н.Є., Настіна О.І. Особливості орендного землекористування під час воєнного стану.....	97
Бойко І.О., Настіна І.О. Судова практика щодо земельних спорів: сучасні тенденції та особливості в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	98
Кирилюк Д.В., Настіна О.І. Роль кадастру в системі земельних відносин України.....	100
Мусієць А.А., Настіна О.І. Способи захисту прав на землю під час воєнного стану: законодавство та практика.....	100
Придатченко М.Ю., Настіна О.І. Колективна власність на землю: історичні та сучасні аспекти правового режиму земельної частки (паю).....	102
Фролова К.А., Настіна О.І. Правовий режим земель природоохоронного призначення.....	104
Шаповал Н.О., Обіюх Н.М. Правові питання використання термальних вод в Україні.....	105
Хижняк С.Г., Настіна О.І. Право приватної власності на землю в умовах воєнного стану.....	107
Чередніченко К.А., Мельник В.О. Нетарифне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції.....	109
Бойко І.О., Пахомова А.О. Єдиний патент Європейського союзу та його значення для України.....	110
Гамоцький Я.В., Линник Т.В. Колізії в аграрному праві України щодо громадян, іноземців і осіб без громадянства.....	112
Гамоцький Я.В., Малишко І.В. Еволюція міжнародних торговельних угод у ХХІ столітті.....	114
Кармазіна Л.С., Пахомова А.О. Патентне право і принцип свободи конкуренції: межі правомірного використання винаходу.....	115
Костюк Р.М., Пахомова А.О. Патентне право в Україні: вплив законодавства ЄС на національну практику та гармонізацію нормативної бази.....	116
Матвієнко М.О., Пахомова А.О. Порівняльний аналіз ключових проблем аграрного та земельного права.....	117
Панченко О.М., Пахомова А.О. Роль ветеранів у відновленні та розвитку аграрного сектору України.....	119
Придатченко М.Ю., Пахомова А.О. Проблеми патентування медичних препаратів під час воєнного стану.....	120
Сергєєв О.В., Ковальчук І.В. Роль СОТ у врегулюванні міжнародних торговельних спорів: виклики та перспективи для України.....	122
Сергєєв О.В., Настіна О.І. Земельний сервітут: види, правове регулювання та проблеми реалізації.....	123
Сергєєв О.В., Линник Т.В. Колізія між правом на працю та економічними інтересами держави.....	125
Когутенко Д.В., Малишко І.В. Світовий банк і його роль у глобальному розвитку.....	126
Кириченко В.В., Малишко І.В. Особливості державного фінансового контролю у сфері оборонних закупівель в умовах воєнного стану.....	127

3. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 20.10.2025).

4. Настіна О. Медіація як альтернативний та ефективний спосіб вирішення межових земельних спорів». // Актуальні проблеми аграрного, земельного, екологічного та природоресурсного права: теорія та практика: збірник наукових праць за матеріалами круглого столу (БНАУ, 5 жовтня 2021 р.). – Біла Церква, 2021. – С.175-177.

УДК: 343.352

СМОРОДА П.О., магістрант

Науковий керівник – **СИМАКОВА С.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ДОКАЗУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УКРАЇНІ

У тезах конференції досліджено питання, що стосуються корупції, як однієї з головних загроз ефективності державного управління в Україні. Зазначено, що боротьба з корупційними злочинами залежить не лише від законодавства, а й від реального застосування норм права.

Ключові слова: корупція, доказування, докази, посадова особа, службові повноваження, хабарництво, шахрайство, транснаціональна корупція, політичний тиск, допустимість, достовірність, законодавство, слідчі.

Проблематика доказування корупційних правопорушень залишається однією з найскладніших у кримінальному процесі.

Докази є ключовим елементом у кримінальному провадженні, адже саме вони дозволяють встановити фактичні обставини справи та довести вину чи невинуватість особи. У процесі доказування важливо дотримуватись прав усіх учасників і забезпечити законність отримання доказів. Особливо складним є доказування у справах про корупційні правопорушення, де часто використовуються непрямі докази — фінансові документи, електронне листування та покази третіх осіб [4 с.135].

Однією з ключових проблем доказування корупційних правопорушень є необхідність встановлення всіх суттєвих ознак корупції. Для визнання діяння корупційним має бути одночасно присутнє кілька умов: вчинення посадовою особою, здійснення дій у межах службових повноважень, наявність мети особистого збагачення та факт отримання або пропозиції неправомірної вигоди. Відсутність хоча б однієї ознаки ускладнює кваліфікацію діяння та збір доказів, оскільки кожна ознака є критичною для доведення правопорушення [2].

Проблеми виникають через невизначеність наміру, мети та транснаціональний характер корупції. Доказування того, що службова особа використовувала повноваження саме для особистого збагачення, є складним, оскільки часто відсутні прямі докази умислу. Крім того, залучення іноземних осіб або транснаціональних компаній ускладнює слідчі дії, потребує міжнародної співпраці та застосування складних юридичних процедур, що робить розслідування таких правопорушень ще більш тривалим.

Е. Невмережицький, С. Сокурєнко звертають увагу на те, що корупційні злочини можуть вчинятися не лише державними службовцями, а й посадовими особами недержавних структур, політичних партій та громадських організацій. Такий широкий спектр суб'єктів ускладнює ідентифікацію винних осіб і збирання доказів [6, с. 368]. Додатковою проблемою є транснаціональна корупція, що потребує міжнародної співпраці, ускладнює процес доказування через різницю у правових системах і юрисдикціях, а також через обмежений доступ до інформації за межами держави [7, с.103].

Додаткову складність створює різноманітність форм корупційних діянь та широкий спектр суб'єктів. Корупція проявляється у вигляді хабарництва, шахрайства, розтрати публічних коштів, лобізму, кумівства, фаворизму чи захоплення держави, а її суб'єктами можуть бути посадові особи органів влади, державних і недержавних організацій, політичних партій та громадських об'єднань. Приховані та непрямі форми, а також велика

кількість потенційних учасників ускладнюють документальне підтвердження та встановлення відповідальності конкретних осіб [2, с. 43].

Як зазначає С.О. Касапоглу, у практиці часто виникають труднощі щодо визначення допустимості доказів, адже будь-яке порушення процедури їх збирання чи порушення прав учасників кримінального провадження може стати підставою для визнання таких доказів недопустимими. Серед основних проблем науковці виокремлюють недостатню аргументацію доказової бази, що унеможливує формування переконливих версій для суду; недостовірність або суперечливість доказів, які не дають змоги суду встановити істину у справі; неналежне проведення експертиз, що призводить до сумнівних висновків; а також політичний тиск під час розслідування корупційних злочинів високопосадовців, який впливає на процес прийняття рішень щодо доказів [3, с. 622-623].

Додатково до проблеми допустимості доказів, у розслідуванні корупційних злочинів часто спостерігаються типові процесуальні порушення, що істотно впливають на результати доказування. За спостереженнями В. Мироненка, серед них — ігнорування презумпції невинуватості, порушення порядку проведення обшуків, надмірна публічність розслідування, розповсюдження відомостей, отриманих під час негласних слідчих дій, а також розкриття інформації про конфідентних співробітників [5].

На думку А. Вознюка, проблема доказування у справах про корупційні правопорушення також ускладнюється відсутністю єдиного підходу до визначення самого поняття «корупційне кримінальне правопорушення» у Кримінальному кодексі України, що породжує колізії у кваліфікації діянь і визначенні меж доказування. Усе це свідчить про необхідність удосконалення антикорупційного законодавства, посилення процесуальної незалежності слідчих і впровадження системного підходу до підвищення якості доказування у справах цієї категорії [1, с.29].

Тертишник В.М. та Батраченко Т. підкреслюють необхідність внесення системних змін до законодавства, зокрема: посилення покарання за корупційні злочини з урахуванням кваліфікуючих ознак, включаючи можливість довічного ув'язнення; створення інтегрованого механізму відповідальності за політичну корупцію; запровадження у кримінальному та кримінально-процесуальному праві узгодженого інституту пом'якшення покарання для осіб, які щиро каються, із одночасним скасуванням чинної угоди про визнання вини, що не відповідає нормам кримінального права та Конституції; а також посилення незалежності слідчого та гарантій його процесуальної автономії від впливу виконавчої влади й політичних органів [8, с.57].

Отже, процес збирання доказів у кримінальному провадженні є складним, довготривалим, вимагає відповідних знань та навичок від органів досудового розслідування. Проблеми, які виникають під час розслідування таких правопорушень пов'язані з допустимістю доказів через їх недостовірність, недостатню аргументацію або їх суперечність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вознюк А.А. Корупційні кримінальні правопорушення: концептуальні проблеми в контексті реформування кримінального законодавства України. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2020. No 2 (20). С. 21–32.
2. Каленіченко Л.І Слинко Д.В. Поняття, ознаки та види корупції. Право і безпека. 2022. Vol. 84, no. 1. Р. 39–46. URL:<https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.04> (дата звернення: 19.10.2025).
3. Касапоглу С.О. Допустимість доказів у кримінальних провадженнях за корупційні злочини. Юридичний науковий електронний журнал. No 5/2024. С. 622–625.
4. Матвійчук А.В. Доказування корупційних правопорушень. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Vol. 4, no. 85. Р. 135–139. URL:<https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.4.19> (дата звернення: 19.10.2025).
5. Мироненко В. Типові процесуальні порушення законодавства під час розслідування корупційних злочинів. URL:https://jurliga.ligazakon.net/analitics/226616_tipov-protsesualn-porushennya-zakonodavstva-pd-chas-rozsliduvannya-koruptsynikh-zlochinv (дата звернення: 20.10.2025)
6. Невмережицький Е. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : монографія. Київ : КНТ, 2008. 368 с.

7. Сокурєнко В. В. Корупція як зовнішня загроза Національній безпеці України // Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 9 груд. 2016 р.) / редкол.: В. В. Черней та ін. ; МВС України, Нац. акад. внутр. справ, Нац. акад. правових наук України, ГС «Центр запобігання та протидії корупції». Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 103–105.

8. Тертишник В.М., Батраченко Т.С. Правові проблеми протидії корупції. Південноукраїнський правничий часопис. No 1. 2024. С. 57–63.

УДК 343.3

СТАРІКОВА С.О., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

САМОВІЛЬНЕ ЗАЙНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

У тезах досліджено правову природу самовільного зайняття земельних ділянок, визначено основні причини поширення цього явища в Україні, а також проаналізовано правові наслідки для порушників. Окрему увагу приділено судовій практиці та адміністративним і цивільно-правовим механізмам реагування. Запропоновано комплексні шляхи вирішення проблеми, серед яких — цифровізація кадастру, удосконалення законодавства та посилення контролю з боку органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: земельне право, самовільне зайняття, правові підстави, відповідальність, будівництво, захист прав, кадастр, цифровізація, штраф, самоуправство

Проблема самовільного зайняття земельних ділянок є однією з найгостріших у сфері земельного права України. Незважаючи на існування правового регулювання, ця категорія порушень набуває системного характеру, особливо у великих містах, прибережних зонах, а також на землях сільськогосподарського призначення. Актуальність теми зумовлена потребою у забезпеченні ефективного механізму захисту права власності на землю, а також гармонізації земельного законодавства із реальними потребами практики.

Згідно зі статтею 211 Земельного кодексу України [1], самовільне зайняття земельної ділянки означає використання землі без відповідних правових підстав, тобто без договору оренди, акта на право власності або іншого документа, що засвідчує законне володіння ділянкою. Це може включати незаконне будівництво, розміщення об'єктів, обробку землі чи інші дії без згоди власника чи уповноваженого органу.

Серед основних причин поширення цієї проблеми варто виділити недосконалість реєстраційної системи, що проявляється у плутанині кадастрових даних і дублюванні прав, а також слабкий контроль з боку органів місцевого самоврядування [5]. Значну роль відіграє і відсутність ефективної системи притягнення порушників до відповідальності, а також низький рівень правової культури серед громадян. Часто порушники залишаються безкарними, оскільки процес фіксації правопорушення є складним, а механізми оперативного реагування недостатньо ефективні [6].

За самовільне зайняття земельної ділянки передбачено кілька видів юридичної відповідальності. В адміністративному порядку відповідальність регламентується статтею 53-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення [2], що передбачає накладення штрафів. У цивільно-правовому аспекті порушник зобов'язаний відшкодувати завдані збитки власнику або законному користувачу землі. Крім того, він може бути зобов'язаний за рішенням суду звільнити земельну ділянку. У виняткових випадках може наставати кримінальна відповідальність, зокрема за самоуправство або зловживання, якщо дії призвели до тяжких наслідків. Також у ряді випадків може бути застосовано примусове знесення об'єктів, зведених незаконно [3].

Судова практика свідчить, що власники земельних ділянок та органи місцевого самоврядування часто змушені захищати свої права в судовому порядку. Як правило, суди задовольняють позови про звільнення ділянки [4], однак процес є тривалим та потребує